

Saldonar.

Josep Lluís Micó porta el periodisme literari al camp del hip-hop, el western, el monòleg interior, l'humor...

A **EL MAL INVOLUNTARI**

l'experimentació no és aconsellable, és obligatòria.

Són 12 relats de vides extremes i poc convencionals que superen la ficció i fan diana al cor de la realitat més insòlita. Un privilegi de lectura en un entorn tan saturat i en un món tan complex, després de 15.000 hores de documentació, investigació i entrevistes, i gairebé 1.800 de redacció.

EPÍLEG DE FRANCESCO GIL-LLUCH

Saldonar.

Josep Lluís Micó

EL MAL INVOLUNTARI

EPÍLEG DE FRANCESC GIL-LLUCH

Primera edició:
març del 2026

© **del text:**

Josep Lluís Micó, 2026

© **de l'epíleg:**

Francesc Gil-Lluch, 2026

© **de la fotografia de la coberta:**

Negar Nikkhah, 2026

© **d'aquesta edició:**

Edicions Saldonar, 2026

Publicat per **Edicions Saldonar**

Alfambra, 16, 5è 2a

08034 Barcelona

edicions@saldonar.com

www.saldonar.com

@saldonar

Thema: DN, DNP, DNX

ISBN: 978-84-19571-72-4

Dipòsit legal: B 1452-2026

Direcció editorial:

Alba Sabaté Gauxachs

Edició i producció:

Francesc Gil-Lluch

Disseny:

Judit Hecri i Octavi Gil Pujol

Coberta i maquetació:

Octavi Gil Pujol

Distribució:

UDL

Saldonar forma part de:

Els titulars del *copyright* tenen els drets reservats.

Aquest llibre s'ha imprès amb paper procedent de boscos gestionats de manera sostenible, un òfset cru de 80 grams, i s'ha compaginat amb la tipografia Tiempos en cos 8,75.

TAULA

ARCIMBOLDO I LA JUSTÍCIA UNIVERSAL	9
Prefaci	
CONSELLS PER TALLAR UNA CEBA SENSE PLORAR	13
POCA GRÀCIA	101
PRODUCTE INTERIOR BRUT	127
LA PAUSA MÉS LLARGA DELS ANNALS DE LA MÚSICA	201
ELS FETS I LA POLS	227
MASTURBARROC	307
$\frac{(A \cdot E)^3}{V_0} = -1$	323
GENT QUE PASSA	341
PAPALLONA, ESQUENA, BRAÇA, CROL	383
HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA	467
LA CICATRIU INVISIBLE	551
ET DEIXO (ARA SÍ)	573
EL BÉ VOLUNTARI DE JOSEP LLUÍS MICÓ	655
Epíleg per Francesc Gil-Lluch	

ARCIMBOLDO I LA JUSTÍCIA UNIVERSAL

La principal diferència entre un escriptor de ficció i un periodista és que la matèria primera amb què treballa el primer és ell mateix, mentre que, per al segon, és allò que passa al món.

Es discuteix sovint sobre la rellevància de la forma en la literatura i sobre la preocupació pel fons en el periodisme. Però el cert és que el futur de l'anomenat «periodisme literari» depèn només de la forma.

No podem ignorar l'interès de les històries. Seria possible desenvolupar el periodisme —genuí— si no fos així? En parlarem més endavant.

Ara, tornem a la forma. Sense aspiracions de reivindicar-me com a exemplar, exposaré seguidament els exemples que integren aquest volum. No tinc la intenció de menystenir els meus relats —no fotem!—, amb tot, he/m d'admetre que ens poden remetre a altres peces difoses per la premsa, la ràdio, la televisió o internet. Quina originalitat manifesten llavors aquests artefactes? La forma.

Qui ha de cobrir el dia a dia no es pot permetre portar el periodisme al camp del hip-hop. O del western. O del monòleg interior. O de l'humor... Jo sí que ho he pogut fer, i m'hi sento un privilegiat. En un entorn tan saturat i en un temps tan complex, l'experimentació avui és més que convenient o aconsellable. És obligatòria.

Mai havíem tingut tantes eines i una formació tan àmplia per exercir el periodisme amb les màximes garanties. I alhora mai havíem debatut tant sobre la seva hipotètica crisi. Les empreses tradicionals pateixen per sostenir-se i, a les joves, habitualment no se'ls concedeix les oportunitats que es mereixen. La mitjana dels sous tendeix a baixar, en un moviment inversament proporcional a les pressions dels poders econòmics i polítics sobre els professionals i els mitjans, que

van a l'alça. A més, la tecnologia arrossega informadors i editors cap a estris i aplicacions que no sempre els presten el servei esperat: telèfons mòbils, xarxes socials, intel·ligència artificial, big data...

Sigui com sigui, es manté la necessitat d'explicar amb precisió històries complexes perquè l'opinió pública disposi de més elements de judici per entendre el món en què vivim.

Tenint en compte que la dinàmica del mercat imposa a la majoria dels periodistes que emprin els mateixos mecanismes i estratègies —amb una dura competència que els força a ser els primers a donar la notícia—, ha estat un luxe tenir anys per preparar relats sense presses ni urgències. D'aquesta manera, la documentació prèvia a la investigació esdevé un plaer que desemboca en una llarga sèrie d'entrevistes, visites i recorreguts sobre el terreny, que es poden plantejar sense que el rellotge mani sobre el diàleg.

Aquest periodisme, l'assajat a *El mal involuntari*, no és superior ni inferior a la resta de modalitats. La feina convencional, l'havia dut a terme durant dues dècades i mitja als diaris, els canals audiovisuals, les xarxes... I, malgrat que no és gens fàcil, suposo que hi reincidiré.

Ja estava familiaritzat amb els assumptes que s'aborden en aquest llibre: la nit i les drogues il·legals que la fan més llarga, la mentida i les formes sonores que adopta per passar inadvertida, la mort i els efectes sobre aquells que l'observen i, en definitiva, el mal involuntari que provoquen les persones autodestructives. En qualsevol cas, tenia poc bagatge a l'hora d'estendre els límits d'uns gèneres tan intimidatoris com el reportatge i la contra/crònica. Per afrontar el repte, vaig buscar l'essència i vaig cedir espai als actors.

L'edat acumulada —per la gent que m'ha envoltat en l'ofici— i la reflexió constant a què m'ha convidat la recerca universitària han permès que hagi explorat aquí una àrea complicada, suggeridora i gratificant.

Si un periodista no està subjugat a una ideologia, un partit polític, un club esportiu o qualsevol altre lobi o hobby, tracta de ser just, amb tothom. Únicament així serà just amb si mateix. Per tant, aquesta justícia té una pretensió universal. No equival al principi jurídic pensat per evitar la impunitat dels crims comesos contra la humanitat. Aquesta justícia universal nostra és un mandat que recau sobre els professionals dels mitjans que lluiten per mantenir la confiança d'una audiència que

minva dia a dia. Podem culpar-ne, d'aquest descens, l'esclat digital o l'estultícia púber de l'audiència adulta, però la responsabilitat és nostra.

Per molt dolorós que resulti verbalitzar la paradoxa, els periodistes fem un mal involuntari perquè volem fer el bé. Aspirem a reflectir la veritat sense saber què és, i ens quedem curts, per definició.

L'objectiu dels afortunats instal·lats en la cotitzada parcel·la del periodisme literari és construir retrats hiperrealistes, però en canvi, en el millor dels casos, pintem quadres com els d'Arcimboldo, el popular artista italià del segle XVI.

El llombard Giuseppe Arcimboldo, apreciat a la cort vienesa dels Habsburg, una clara influència per al barroc que va caure en l'oblit a continuació, fins que els surrealistes en van recuperar la figura, va adquirir una gran fama pels seus «caps compostos».

Els aliments, plantes, animals i objectes que combinava Arcimboldo en les seves obres més conegudes ens proporcionen la impressió general d'un bust; amb una revisió més acurada, s'aprecia l'encaix perfecte dels components, minuciosament reproduïts. Els elements dels olis sobre taules i llenços d'aquest artista, que també era poeta, s'entrellacen i se sobreposen amb la missió determinada en l'al·legoria o la caricatura del quadre.

Els periodistes pintem peces com aquestes quan reunim la documentació més adient i transcrivim amb rigor les entrevistes. Aquí comença el problema: amb aquest procediment, no obtenim un nas i dos ulls per al nostre retrat, sinó un pebrot i dues cebes. Amb sort, l'execució serà exacta, potser impecable, però no serà la veritat. Arcimboldo jugava amb l'engany; nosaltres ens enganyem sense jocs, perquè, a sobre, acostumem a prendre'ns seriosament.

El mètode compositiu s'havia utilitzat a distintes àrees i períodes: de l'Índia al Japó, de l'art antic a les miniatures perses. Fins i tot, a la Bíblia, se substitueixen trets dels rostres de personatges amb objectes.

Els periodistes ens hem habituat a acceptar i validar allò que, abans, era un artifici, un caprici o una broma. Els nostres interlocutors no generen mai idèntiques realitats, encara que hagin coincidit en les mateixes situacions. La nostra feina, aleshores, perd noblesa. Si fem un gran esforç, pot consistir a reduir el caos i polir el detritus, mentre ens mentalitzem per confessar que sempre errarem per defecte. I que, malgrat que sigui involuntàriament, farem mal a algú.

CONSELLS PER TALLAR UNA CEBA SENSE PLORAR

Aquest relat és un western periodístic. La combinació de conceptes pot resultar desconcertant, però em sembla que té sentit. És periodístic perquè està construït a partir d'informació d'actualitat, certa i contrastada, sense ficció ornamental ni artificis formals que no estiguin al servei de la comprensió de la història. I és un western perquè inclou totes les propietats d'aquest gènere. Quins són aquests components? Els repassem a continuació.

Sabem que els westerns són pel·lícules ambientades a l'oest estatunidenc i protagonitzades per vaquers, pistolers o caçadors de recompenses. Aquests personatges, en general, masclistes i racistes, apareixen representats sovint com a nòmades desarrelats. Porten barrets, bandanes i esperons, i van armats amb revòlvers i rifles per assegurar-se la supervivència o resoldre els seus conflictes mitjançant les lleis de la frontera. Cavalquen per paratges àrids i desolats, entre granges polsegoses i ramats cobejats, fins que arriben a ciutats on els forasters no són benvinguts.

La primera vegada que es va utilitzar el mot amb aquest significat va ser en un article publicat a la revista *Motion Picture World* el juliol de 1912, malgrat que les característiques d'aquest gènere ja formaven part de la cultura popular del segle XIX, abans que el cinema es convertís en una indústria. Durant dècades, la conquesta i la subordinació de la natura a la civilització han estat temes tan habituals en aquests films com l'enfrontament amb els nadius nord-americans, tant si les produccions procedien dels estudis de Hollywood com si venien del desert d'Almeria.

En qualsevol cas, l'acció acostumava a desenvolupar-se en funció d'uns codis d'honor particulars i d'una justícia dispensada molt

freqüentment per les armes de foc, per exemple, a través dels duels. El saló i la música de piano, les prostitutes i els jocs d'atzar, el xèrif i el cementiri, la diligència i els atracadors, el predicador i l'escola, els indis i el ranxo, el protoperiodista i els animals carronyaires, la muntanya i els assassinats, el suïcidi i els rius... són elements fonamentals en aquestes narracions, bé siguin cinematogràfiques, televisives, literàries, pictòriques o gràfiques.

La veritable universalitat d'un gènere aparentment limitat ha propiciat que les seves trames hagin estat reformulades i deslocalitzades en múltiples ocasions. Per això, hi ha bons westerns que transcorren a l'Argentina o a Austràlia, el 1880 o el 1999. I també a casa nostra, amb personatges catalans, madrilenys o andalusos. De fet, les pàgines següents contenen actors i successos que, com s'ha avançat, es poden assimilar als distintius dels westerns, sense forçar metàfores o símls.

Qui segueixi llegint, hi trobarà discòrdies i disputes sobre l'honor i la justícia, atacs transparents i morts obscures, enveja i odi contra els forasters, xèrifs inoperants i solitaris emmascarats, alcohol i escopetes, bèsties i paisatges hostils. O sigui, un western en tota regla... basat en fets reals, entre vinyes i camps de cebes, amb uns interludis que, sense additius, per si mateixos, ja són una altra història: «Semifinal».

LA CORDA

No s'havia sentit mai la protagonista de res, ni tan sols de la seva vida. Va passar de ser la filla de la Mercè i el Miquel a ser la dona del Rafa i, després, la mare de la Valentina. Per ser identificada, necessitava sempre alguna referència, altres noms. Era un trist complement. Malgrat estar a prop dels cinquanta, li costava veure's, senzillament, com la Judith.

Des que era petita, els destins aliens l'havien portat d'un indret a un altre. Així havia acabat en aquell poble, en aquella casa, en aquella habitació. Però ara havia de decidir amb urgència i actuar amb determinació. Tenia davant la seva Valen, amb el cabell massa curt i mal tallat, penjada d'una corda, enmig d'una escenografia que no deixava lloc al dubte. Estava presenciant el seu suïcidi.

Venia del carrer. Més que cap altre sentit, era l'olfacte el que li havia recordat els últims matins que era allà, i no a Madrid, on havia passat tants anys, fins després del confinament. Entre les deu i les onze, quan faltaven dues o tres hores per dinar, totes les cuines expel·lien la mateixa aroma, dolça i suau, però profunda, de sofregit. Hi dominava la ceba, la resta d'ingredients no passaven de comparsa.

Només tancar la porta de l'entrada, amb aquesta flaire encara al nas, havia sentit el soroll d'algun objecte que queia a terra. Sabia que la Valentina estava sola a casa. La va cridar. Una vegada. Dues... Tres, quatre, cinc! La noia no contestava i la mare va avançar fins a la seva habitació. L'única cadira del dormitori estava contra la paret i del revés, amb les potes a l'aire i el respall a terra.

La nena estava penjada d'una de les velles cordes que el Rafa guardava al garatge, suspesa des d'una de les bigues de fusta que totes les visites lloaven indefectiblement quan l'examinaven des de sota. Movia els peus i les cames sense coordinació, seguint els impulsos d'una gravitació abstracta, però les mans i els braços, no; els mantenia estàtics.

La Judith es va arrencar la mascareta quirúrgica blava que duia i va avançar cap a la seva filla tremolant. Malgrat les llàgrimes que li brollaven sota les ulleres de sol i la suor que li queia pel front, podia observar l'expressió mineral de la Valentina. La va agafar de les cuixes i va fer força cap amunt, per alliberar-li el coll de la pressió de la soga i atenuar el pes del seu cos. Per salvar-la.

La descàrrega d'adrenalina l'havia distret de la necessitat de cridar que havia experimentat al principi. La pell de la noia, que desprenia una agradable olor d'olis d'oliva i de coco, com el sabó de dutxa que li havia comprat uns dies enrere, era neta i freda com el plàstic. Li lliscava entre els dits. Si no l'estrenyia prou fort, la Valen, que estava semiinconscient, moriria estrangulada.

EL POBLE

El creixement de la població humana és asimètric. Aquest moviment desigual es paga amb energia i degradació ambiental. La ciutat genera disfuncions en l'ecosistema: l'explotació de l'entorn per la indústria,

la contaminació, etcètera. El coronavirus ha posat en crisi les capitals: amb més densitat, la probabilitat de contagi és més gran. I les mesures de confinament resulten més dures allà on hi ha menys possibilitats de mantenir la distància de seguretat.

L'auge de la ciutat s'ha produït a expenses del camp immediat. L'acceleració de la tendència a la urbanització provenia d'uns estils de vida en què els desplaçaments i les despeses no eren un problema, si més no, al Primer Món. El tancament de fronteres de països, regions i ciutats per la pandèmia va trencar aquesta lògica. Entre gener i abril de 2020, les cerques a internet de finques rústiques i xalets es van disparar.

La mudança de la família integrada pel Rafa, la Judith i la Valentina va acabar el capvespre del 7 de juny. Molt abans d'enviar al poble un camió carregat amb alguns dels mobles i tota la roba que tenien a Madrid, ell havia fet alguns viatges amb el seu Toyota Prius, contravenint la prohibició del govern sobre la mobilitat entre províncies i desobeint les súpliques de la seva dona i la seva filla.

Per a la Valentina, que en ocasions lluia els seus catorze anys com si en tingués dos o tres més, la reclusió al pis de Chamartín havia estat tan dura que va entendre el trasllat al poble del seu pare com una aventura estimulante. El moviment no tenia per què ser irreversible; no havien de vendre el pis de la capital. A més, quan hagués d'ingressar a la universitat, podria tornar a Madrid. De la covid-19, llavors, només n'hi quedaria un record errant.

Els núvols tapaven un cel enfosquit quan van acabar de desfer la mitja dotzena de maletes i de col·locar al rebost i a la nevera les tones d'aliments i begudes que havien portat. A la Valen, la casa, de dues plantes, li va semblar més gran que mai. Malgrat tenir la façana de color siena i estar encaixada entre edificis de pisos més alts i moderns, el seu aspecte no era el del típic habitatge de poble heretat dels avis, ja morts.

Segons els càlculs de la seva mare, feia més d'un any que no hi anaven tots tres. Va ser quan es va celebrar el funeral del Rafael el comptable, que només va sobreviure quatre mesos la seva esposa, la Rosa la modista. Es notava que, des d'aleshores, la Judith havia redecorat el menjador i les cinc habitacions, i que havia reordenat els tres lavabos i la cuina. També el Rafa hi havia col·laborat, però, per a la Valentina, aquestes contribucions havien estat més modestes. En qualsevol cas,

gràcies al pare, les plantes dels dos patis estaven tan ben cuidades que el seu verd era fosforescent. I el garatge, el celler, la biblioteca i el despatx feien goig.

Per uns instants, a la noia li van agafar unes ganes de llegir i fer deures que li van passar quan va fer memòria que l'endemà, a les vuit, hi havia programada una sessió de Zoom amb la seva tutora. Era una senyora que tenia la jubilació a tocar i que pronunciava els verbs amb solemnitat i els substantius de manera grollera. El curs s'estava acabant i la meitat del temari continuava sent un territori inhòspit per als alumnes.

El te fred i la música suau que formaven part de l'escena que la Valen havia imaginat a la biblioteca encaixaven igualment amb una bona sessió de selfies amb les bigues restaurades del sostre al fons. Quan fes sol, els dos patis de la casa complirien moltes de les condicions per convertir-se en decorats naturals dels seus autoretrats i vídeos per a Instagram i TikTok.

La irrupció dels titulars del butlletí horari de les nou va desinflar la bombolla dels seus pensaments. Una locutora radiofònica amb una veu entapissada de drama deia que ja hi havia «més de 400.000 morts i 6,9 milions de contagiats per covid-19 al món».

Van sopar pizza i van destapar una ampolla de vi de la terra. Com era habitual en ella, la Valentina es va negar a tastar-lo. La majoria dels pares prohibien als fills que tastessin l'alcohol, però els seus l'anima-ven a fer-ho. Amb moderació, és clar. A ella, li interessava més que la cobertura i el senyal del wifi arribessin bé a tota la casa. Va comprovar pam a pam que era així i se'n va anar al llit satisfeta.

LA FRONTERA

La Xina va informar l'Organització Mundial de la Salut (OMS) d'un brot de pneumònia d'origen desconegut a la ciutat de Wuhan l'última jornada de l'any 2019. L'endemà del Dia de Reis de 2020, els científics anunciaven que es tractava d'un nou coronavirus. La notícia del primer mort per aquesta causa va arribar l'11 de gener. El 23 d'aquell mes, tres casos confirmats a França es convertien en els primers d'Europa.

Les autoritats xineses van tancar Wuhan i, uns dies després, van confinar tota la província de Hubei: 56 milions d'habitants. El Japó va posar en quarantena els 3.700 ocupants del creuer *Diamond Princess* en detectar una desena de malalts el 5 de febrer. Més de set-cents passatgers van acabar infectats i catorze van perdre la vida. La primera víctima fora d'Àsia havia estat un turista xinès de vuitanta anys que estava visitant França.

El metge de Wuhan que va ser sancionat per donar l'avís per la covid-19, Li Wenliang, també va morir, en concret el 7 de febrer. El 12, el Mobile World Congress de Barcelona era cancel·lat, encara que el govern espanyol en negués les raons de salut pública. La primera setmana de març ja hi havia més de cent mil pacients al món. Itàlia va bloquejar la Llombardia el dia 8. Al cap de pocs dies, tot el país quedava enclaustrat.

Malgrat tot, l'OMS no va declarar la pandèmia fins a l'11 de març, quaranta-vuit hores abans que Espanya decretés l'estat d'alarma. Europa era l'epicentre del cataclisme que havia esclatat a Àsia i la Unió Europea va tancar les fronteres exteriors el 17 de març. El dia de Sant Josep, Itàlia ja superava la Xina en morts. De fet, el 8 d'abril, el gegant oriental aixecava la clausura de Wuhan. Anteriorment, el 24 de març, havien estat suspesos els Jocs Olímpics de Tòquio.

La meitat de la població mundial, més de 3.900 milions de persones, estava aïllada l'abril de 2020. La fita era d'un milió de malalts al planeta. El primer ministre britànic, Boris Johnson, va ser ingressat a l'hospital en estat greu per coronavirus aquella setmana. El nombre de contagis no descendia, però el president dels Estats Units, Donald Trump, va decidir el 17 d'abril que era el moment de «reiniciar Amèrica». L'atur havia arribat a la nació més poderosa del món als nivells dels anys trenta del segle XX, amb vint milions de llocs de treball destruïts.

França i Espanya van començar a obrir-se la primera quinzena de maig. De seguida, Itàlia i Grècia en van seguir l'exemple. L'OMS comunicava a les acaballes d'aquell mes que el nou epicentre de la pandèmia era Amèrica. La resposta de Trump va ser congelar els fons per a aquest organisme, al qual va acusar de doblegar-se als interessos de la Xina. La covid-19, que el 7 de juny s'havia cobrat ja 400.000 vides arreu, progressava de forma dramàtica per l'Amèrica Llatina. Un rebrot en un mercat obligava a confinar diversos districtes de Pequín el 22 de juny.

Abans de començar el juliol, la xifra de víctimes era de mig milió, i el nombre de casos, de deu milions.

Durant mesos, el ciutadà mitjà va dependre de la tecnologia per a pràcticament tot: la feina, els estudis, la relació amb la família i els amics... Els que ja feien servir els sistemes digitals en el seu dia a dia en van augmentar l'ús. I molts dels que encara no ho havien fet, no van tenir més remei que sumar-se a aquestes pràctiques. En certa manera, va ser una molèstia afegida. No era agradable ficar a casa els caps, companys, clients, alumnes o professors. Però els que van seguir treballant-hi van ser uns privilegiats, ja que molts dels que no van tenir l'oportunitat de fer-ho es van veure afectats per expedients de regulació d'ocupació o van acabar a l'atur.

Per guanyar, cal saber com fer-ho, i el passat ofereix abundants claus sobre això. Amb tot, les persones s'obcequen a ignorar-les. En la societat, com en la naturalesa, freqüentment hi ha sistemes que no aconseguen sobreviure, no perquè siguin deficientes, sinó perquè se'n troben d'altres que estan més ben adaptats i, per tant, són selectivament més poderosos.

LA FAMÍLIA

Quan el 52 % de la població espanyola entrava en la tercera fase de la desescalada, de manera que desapareixien les limitacions horàries per sortir al carrer i es permetia viatjar entre províncies de la mateixa comunitat autònoma, la família es disposava a iniciar la seva primera setmana en aquell poble. Era el 8 de juny i feia sol, però no calor.

A les sis, la Judith va ser la primera a llevar-se, com era costum. La Valentina va esperar la seva tutora, que es va connectar amb vint minuts de retard a la sessió de Zoom de les vuit, esmorzant davant de la pantalla. També el Rafa, ben afaitat i perfumat, va començar la jornada mirant l'ordinador. El pare, que al poble fumava més que a Madrid, tenia la ràdio tan alta que tothom, inclosa la professora de la noia, va escoltar que Londres, París, Mèxic, Madrid i Barcelona s'havien unit a les mobilitzacions contra el racisme policial convocades als Estats Units per la mort de George Floyd a Minneapolis.

La Valen n'estava al cas, d'aquests successos, perquè, a l'assignatura sobre educació en valors, se n'havien ocupat. Es va apuntar a les notes del mòbil que, després de la conversa amb la tutora, havia de fer una *story* de l'Insta solidaritzant-se amb aquesta causa. Tindria moltes visualitzacions.

L'objectiu de la Judith era deixar la casa endreçada, fer ioga, trucar als seus pares i al seu germà i, si li sobrava temps, sortir a córrer una hora. No aspirava a més i va poder-ho fer tot perquè la nena hi va cooperar com si tingués la maduresa que donava a entendre el seu físic prodigiós.

El Rafa ja les havia advertit que havia de posar en ordre molts assumptes de la feina. O sigui, l'havien de deixar tranquil i, quan fos l'hora, preparar-li el dinar i el sopar. Cap problema; millor per a les dues. A mitja tarda, mare i filla van comentar les opcions que els oferia el poble. Al cap de dos minuts, el repertori s'havia acabat, i van haver de canviar de tema entre rialles curvilínies, cosa que va molestar el pare.

Mai seria un referent internacional en la seva àrea, com li hauria agradat, però havia assolit l'estatus de professor de Psicologia respectat pels companys espanyols. Ho era per una docència executada amb una honradesa pròpia del passat i malgrat una recerca que no amollava el llast dels primers anys 2000, quan va publicar els seus articles més citats. Encara no havia complert els cinquanta i ja era una vella glòria de manual.

Sigui com sigui, el 2019 i els primers mesos del 2020 havien estat generosos amb ell. Havia aconseguit entrar en un gran projecte europeu —poca feina i molts diners— sobre la seva especialitat: la prevenció del suïcidi. A més, havia obtingut una rebaixa en la càrrega de classes que havia d'impartir i l'havien autoritzat a desenvolupar totes les sessions a distància, des de casa.

El professor es negava a admetre que el motiu real d'aquestes prebendes era que se'l volien treure de sobre a la facultat, perquè hi havia docents joves que, intel·lectualment, eren molt més sexis que ell, i perquè, a les reunions del departament, a les trobades d'investigadors i fins i tot als claustres, s'estava posant pesadet. O «intens», el sinònim de moda. Per no parlar de la urgència que tenia el degà per buidar els despatxos dels dinosaures, per donar-los altres usos més profitosos en

època de distanciament social. Tot això, no ho volia veure, el Rafa. La seva atenció, l'absorbien el projecte europeu i les seves doctorandes, moltes llatinoamericanes i poques espanyoles, més voluntarioses que brillants.

Per a la recerca internacional, la principal en què havia participat mai, el professor hi havia de contribuir amb un grup de discussió entre quatre suïcides frustrats. Repetia sempre que podia com li havia costat organitzar aquella trobada. Dues becàries li havien donat un cop de mà amb la logística i l'estaven ajudant en la transcripció de la conversa, tan extensa com profitosa, en termes acadèmics.

Poc abans del confinament, les quatre persones en qüestió havien accedit a explicar-li les seves misèries i desventures amb una transparència que feria. A més, ho havien fet en forma de diàleg obert, interpellant-se les unes a les altres. Però, al Rafa, això no el commovia. S'havia criat en una comarca en què, per culpa de l'endogàmia i la consanguinitat, l'índex de suïcidis era molt alt. Fins fa un parell de dècades, aquestes morts eren molt comunes a la zona.

El més freqüent era que el professor escoltés amb auriculars els fragments més rellevants de l'enregistrament. Quan se'n cansava perquè li feien mal les orelles, reproduïa la gravació des del seu Mac. En més d'una ocasió, la Valentina i la Judith li havien demanat que tanqués la porta del despatx del pis de Madrid, perquè allò que escoltaven era tèrbol, però addictiu, i els impedia concentrar-se en res que no fossin aquelles veus. A més, una d'elles era coneguda. Es tractava d'un tal Nani, un col·lega d'un amic periodista del Rafa, una mena de *playboy* madur que havia perdut la feina i la família per culpa dels seus excessos. El professor no tenia intenció de canviar d'hàbits al poble i deixava que l'àudio dels testimonis s'escampés pertot arreu sense barreres.

SEMIFINAL (I)

NANI: Els pares se senten culpables.

SANDRA: Es pregunten: «Què hem fet?».

MERY: Volen saber de qui ha estat la culpa.

NANI: La culpa no és de ningú.

MERY: En tot cas, la culpa és meva.

NANI: Nostra.

SANDRA: A la gent li fa llàstima.

MERY: També hi ha qui et tracta com si fossis una puta boja, eh?!

MIGUEL: Jo prefereixo que no em preguntin, i tot això...

MERY: Uf! A mi, em molestava que no s'interessessin per mi.

MIGUEL: A mi, no.

MERY: A mi, sí.

MIGUEL: Vull que em deixin tranquil amb les meves merdes.

NANI: Home! També són les merdes d'algunes de les persones que estan al teu voltant, que t'estimen i que volen saber com estàs.

MIGUEL: El que tenen és curiositat...

SANDRA: Potser.

MIGUEL: Curiositat per descobrir quin paper han tingut en l'intent de suïcidi.

SANDRA: La vegada que em vaig penjar, vaig deixar sense gas tota la urbanització.

NANI: Hòstia!

MIGUEL: Ho, ho, ho, ho!

MERY: Què vas fer, noia?

SANDRA: Potser va passar... això... perquè...

MIGUEL: Estaves grassa? Sí o no?

SANDRA: Havia guanyat pes. Per culpa de la depressió, de l'ansietat i de la medicació, menjava tothora i m'havia posat a sobre uns quants quilos. Bé... Molts quilos.

MIGUEL: I què vas fer?

SANDRA: Vaig lligar la corda a un conducte de gas molt alt que hi havia darrere del jardí del xalet dels meus pares, vaig posar el cap dins del llaç escorredor i em vaig deixar caure des de l'escala de mà. La canonada no va aguantar.

MIGUEL: Ha!

SANDRA: Ho sé, és còmic.

MERY: És que... He, he, he!

SANDRA: Podeu riure, tranquils.

MIGUEL: La gent amb... una bona salut... mental... es passa la vida fugint de la mort, i tot això. Però la mort és el nostre objectiu.

SANDRA: O ho ha estat en algun moment.

NANI: En qualsevol cas, si som aquí, és perquè el nostre fracàs ha estat doble.

MIGUEL: Ens ha anat malament a la vida i també a la mort, no?

MERY: Volíem arribar al final.

MIGUEL: I no ho hem aconseguit.

NANI: Hem perdut la semifinal.

MERY: Ha, ha, ha! I per penals, que fa més ràbia!!!

NANI: Ben vist. He, he!

SANDRA: M'acostes l'aigua, si us plau?

MERY: No vols una cervesa o alguna altra cosa?

SANDRA: No hauria de beure alcohol perquè la medicació que prenc és forta.

MIGUEL: Jo no en faig cas, d'aquesta recomanació.

SANDRA: No és un consell, és una obligació. M'ho ha dit el metge.

MIGUEL: Metges, infermeres, psicòlegs... Us han servit d'alguna cosa?

MERY: A mi, m'han rentat més vegades el cervell que l'estómac.

SANDRA: Doncs jo...

MERY: El meu pare deia que no et pots refiar de la gent que no beu.

SANDRA: Què? No hauria de ser al contrari?

MIGUEL: No, no, és així.

NANI: El teu pare tenia raó. Algunes de les pitjors persones que he conegut eren abstèmies.

MERY: Ell ho pensava perquè això demostra que és gent que no se sap controlar, que té por de si mateixa si perd la sobrietat, ni que sigui una mica i per una estona.

LES FORASTERES

La parella es van conèixer a la mateixa facultat de Psicologia on treballa el Rafa en l'actualitat. Van finalitzar la llicenciatura junts, tot i que la Judith va trobar una feina d'administrativa i mai es va dedicar a la professió per a la qual havia estudiat. S'hi havia matriculat per eliminació, ja que no sentia cap vocació. Aquella titulació era més fàcil que qualsevol altra.

